

2.10 Canisterapie a Kynologická záchranařina

Metody

Workshop, zážitková pedagogika, diskuze.

Metody a formy

Forma a popis realizace

Workshop se skládá z dvou částí:

- canisterapie - účastníci se dozví co je canisterapie, jak přítomnost psa ovlivňuje lidskou psychiku a tělo, jak psi pomáhají, dozví se informace o psím chování a správné manipulaci a mají možnost vyzkoušet si práci se psem přímo na sobě
- kynologická záchranařina - žáci získají informace o práci kynologů, kteří se psy pracují v rámci sutinového a plošného vyhledávání a přímo uvidí práci psů - od ukázek začátků výcviku až po simulaci vyhledávání, kdy jsou žáci v roli figurantů.

Obsah

1. Společný úvod
2. Canisterapie (program vedou dva externí lektori se dvěma psy, jeden realizátor je přítomen)
3. Kynologická záchranařina (program vedou tři externí lektori se třemi psy, realizátor je přítomen)

1. Společný úvod

(začátek úvodu probíhá před místností, ve které na žáky čekají externí lektori se svými psy)

- Nyní je před námi program, ve kterém se setkáte se živými tvory, konkrétně s pejsky. Program bude mít dvě části, jedna bude pojednávat o canisterapii a druhá část o kynologické záchranařině. Budete rozděleni na dvě poloviny, které se vystřídají. Každá část programu má 90 minut a bude probíhat odděleně. Poté se zase všichni sejdem v tomto sále ke společnému sdílení. Budete mít příležitost pracovat přímo se psy, a to ve dvou odlišných oblastech - jak mohou psi pomáhat lidem v oblasti zdravotní a duševní a také jak psi pomáhají při pátrání po osobách. Tento program povedou externí lektori, kteří mají velké zkušenosti. Čekají vás v sále i se svými čtyřnohými kamarády. Po příchodu do sálu se prosím posadte na připravené podsedačky. Ještě se teď prosím rozdělte na dvě poloviny.

(Žáci přichází do sálu a sedají si na připravené podsedačky na zemi na koberci)

- Přivítejme společně naše externí lektory, toto je XY ze společnosti XY a toto AB ze společnosti

CD. Předávám teď lektorům slovo, aby se vám blíže představili a představili i své psy.

(Externí lektori zdraví žáky, představují sebe a své psy. Žáci se poté dělí na poloviny a jedna část zůstává v sále na canisterapii a druhá odchází na místo realizace části kynologické záchranářiny.

2. Canisterapie

(Program vedený externím lektorem. Lektor sám sebe ještě více představí, jak se k práci canisterapeuta dostal, co mu to přináší, jaké má zkušenosti. Představí také své psy - jejich jména, věk, jejich příběh. Žáci mají prostor se se psy na začátku seznámit, pohrát si a pohladit si je.)

Už jste někdy slyšeli o canisterapii? Co se v ní dělá, jaké má účinky, proč se používá?

(Prostor pro odpovědi žáků. Lektor pak představí canisterapii.)

- Canisterapie je pozitivní až léčebný kontakt psa a člověka. Existuje více definic canisterapie, jejich společným rysem však je, že pracuje s pozitivním vlivem psa zejména na psychický, ale také fyzický stav klienta.
- „Pouhou přítomností dokáže pes vyvolat dobrou náladu, a kde nechybí dobrá nálada, jde i uzdravování zpravidla lépe.“
- Jak canisterapie pomáhá?
- Canisterapie lze využít jak ke zklidnění a soustředění, tak i k aktivizaci klientů. Jejím prostřednictvím lze působit i přímo na fyzický stav klienta, zejména během polohování, při kterém využíváme vyšší tělesné teploty psa, než je teplota člověka a také pravidelných pohybů psího těla při dýchání.
- Mezi základní metody, které jsou v canisterapii používány, patří:
- AAA (Animal assisted activities) – aktivity za přítomnosti, či asistence zvířete/psa, který zde působí především jako aktivizační a motivační prostředek.
- AAE (Animal assisted education) – vzdělávací aktivity za přítomnosti či asistence psa
- AAT (Animal assisted therapy) – terapie/léčba za přítomnosti či asistence zvířete /psa
- AACR (Animal assisted crises respons) – krizová intervence za přítomnosti či asistence zvířete/psa
- Canisterapie příznivě působí v mnoha oblastech:
- citových schopností (hlazení, mazlení, komunikace se psem,...)
- rozumových schopností (cílená hra, rozšiřování slovní zásoby...)
- pohybových schopností (jemná a hrubá motorika, házení míček...)
- relaxace (vliv na psychiku, duševní rovnováhu klienta...)
- Canisterapie může probíhat formou individuální canisterapie s jedním klientem, skupinové canisterapie, nebo pobytové canisterapie. Nejvíce je využívána individuální a skupinová forma.

Zdroj: http://85922.w22.wedos.ws/?page_id=12

To byla teorie, a teď se společně vrhneme na praxi. Sami na vlastní kůži si teď vyzkoušíte být v roli specifických skupin, u kterých se canisterapie hojně využívá. Představím vždy specifika konkrétní skupiny a vy si na ně zahrajete a zkusíte si interakci s pejsky.

(Žáci se vžívají do charakteristik jednotlivých skupin, kterým canisterapie pomáhá a zažívají práci psů sami na sobě. Lektor reaguje na potřeby a zapojení skupiny žáků a aktivně odpovídá na dotazy)

Je dokázáno, že po kontaktu se psem se u lidí výrazně zvyšuje hladina oxytocinu, který je známý také jako hormon lásky.

- Senioři - mají většinou menší pohyblivost a třeba spasmy v rukou. Můžete si zkusit krmení psů sloužící k tréninku koordinace, uvolňování spasmů v rukou. U seniorů se používá také polohování, kdy je k bolestivým místům položen pes, a v důsledku jeho vyšší tělesné teploty dochází k uvolnění svalů. Je dokázáno, že po kontaktu se psem se u lidí výrazně zvyšuje hladina oxytocinu, který je známý také jako hormon lásky. Seniorům to přináší příjemné pocity lásky a bezpečí a dělá jim kontakt se psem radost. Senioři také mohou psovi aportovat, čímž se aktivizují a také se jim líbí předvádění triků. Návštěvy psů u seniorů působí jako příjemné zpestření stereotypního dne, staří lidé vzpomínají, vyprávějí, pracují s pamětí.
- Postižení - canisterapie se využívá u osob jak s mentálním, tak s fyzickým postižením, či u osob s kombinovaným postižením. Při mentálním postižení se musí opatrně, někdy klienti, například autisti pejsky štípou a bijí, tam je potřeba znát klienta a brát také ohled na pejska. Při polohování psi předávají teplo, uvolňují křeče, pomáhají při hlubokém dýchání a zklidnění a navozují pocit pohody a bezpečí.
- Školka - děti ve školce jsou seznámeni s tím, jak se chovat ke psům - netahat za ocas, uši, srst, nebít psa, krmit z otevřené dlaně. Canisterapie pro mladší děti rozvíjí motorické schopnosti prostřednictvím krmení psů, schovávání pamlsků do různých předmětů, canisterapeut provází nenásilně děti světem barev a tvarů - ptá se, jakou barvu či tvar mají pomůcky a hračky, se kterými pracuje a které děti používají při hře se psy.

Chování psa - Hodně z vás se ptá na chování psů, konkrétně jak poznám, že pes je v pohodě a nechystá se mě kousnout. Na začátku chci říct, že pes je zvíře, a nikdy na 100% nevíte, že se třeba nelekne, že po vás nevyjede a že mu prostě „nehrábne“. Ale to se většinou nestává, když umíte rozklíčovat chování pejska. Jen je důležité mít na paměti, že pes není stroj. Pes se může polekat i rychlým pohybem či hlasitým zvukem. Stejně tak se mohou cítit ohroženi, mluví-li člověk příliš nahlas anebo k němu přistupuje velmi rychle. I při naklánění člověka může pes zareagovat chňapáním. To je totiž jeho jediná možnost, jak dát najevo, že se mu to nelíbí.

- Co myslíte, jak dá pes najevo, že není v pohodě?

(Prostor pro odpovědi žáků)

- Každý pes je individuální, ale jsou určité tělesné a zvukové signály, díky kterým poznáte, že pes není v pohodě a dává najevo nelibost a může zaútočit.
- Mezi tyto signály předcházející útoku patří: zježená srst na hřbetě a plecích, hrdelní vrčení a cenění zubů, ohrnuté pysky, strnulý náklon dopředu, široce rozevřené oči, vysoko zdvižený ocas, upřený pohled a celková ztuhlost, většinou zavřená tlama. Kousnout ale může i pes, který je zahnaný do kouta, nebo se přikrčuje a bojí se vás. Jak bylo řečeno, každý pes je individuální a majitel by u svého psa měl poznat, v jakém je rozpoložení, a měl by to umět rozeznat i u jiných psů. Ať už máte či nemáte zkušenosti se psy, nedoporučuji se přihnout k cizímu psovi a začít na něj sahat.
- A jak poznáme, že je pes uvolněný, že je mu příjemně?
- (Prostor pro odpovědi žáků)
- Uvolněný pes často používá ocas k tomu ukázat, že je šťastný. Ve skutečnosti ale dává ocasem najevo mnoho svých emocí – štěstí, strach, napětí a dokonce jím značí i útok. Obecně platí, že uvolněný psí ocas znamená pohodu. Když má pes radost, začne vrtět ze strany na stranu nebo někdy i do kruhu. Uvolněný pes mívá také otevřenou tlamu a může dokonce vypadat, že se usmívá. Tělo má uvolněné, ne strnulé.

Ted' přichází prostor pro vaše dotazy, i když se ptáte už průběžně. A také prostor na to si s pejsky vyzkoušet, co by vás zajímalo.

(Prostor pro žáky - pokládání otázek a práce se psy dle toho, co žáky zajímá)

Nakonec nás ještě čeká pohybová aktivita. Uděláte pro pejsky v prostoru překážky, a oni vás budou překonávat.

3. Kynologická záchranářina

(Žáci se s lektory a realizátorem přesunou na místo konání aktivity. Program je vedený externím lektorem. Lektor sám sebe ještě více představí, jak se k práci kynologického záchranáře dostal, co mu to přináší, jaké má zkušenosti. Představí také své psy - jejich jména, věk, jejich příběh. Žáci mají prostor se se psy seznámit a pohladit si je)

Záchranářský výcvik směřuje k dovednosti psa nalézt ve volném rozsáhlém prostoru, v rozbořených objektech, pod sněhem či pod vodní hladinou živé i neživé osoby.

- Využíváme nejvyvinutějšího a nejvýznamnějšího smyslu psa – čichu. Je mnohonásobně citlivější než čich lidí (odhaduje se až 100 000x).

- Výcvik začíná již ve štěněcím věku.
- Zábavnou a hravou formou vzbuzujeme zájem psa o hračku a budujeme vztah k psovodovi.
- Postupně rozvíjíme smysly, především čich, fyzickou a psychickou odolnost.
- Čichem nalezenou osobu označuje pes nejčastěji štěkáním. Pes štěká buď u osoby, nebo u nejsilnějšího výronu pachu např. ve skulině sutiny.
- V první fázi psa učíme štěkat. Vezmeme předmět, hračku nebo žrádlo, které moc chce. Drážděním začne štěkat a dostane odměnu.
- V další fázi učíme štěkat na cizí osobu, od které dostane odměnu. Postupně se výcvikem zvyšuje obtížnost úkrytů co do vzdálenosti, výšky nebo naopak hloubky, terénů, doby, počasí...

Podle prostředí, ve kterém pes osoby hledá, dělíme záchranářskou kynologii na několik odvětví:

- záchranné stopování - pes po stopě hledá ztracenou konkrétní osobu
- mantrailing - pohyb psa po stopě se může lišit od skutečné trasy, kudy hledaná osoba prošla, nehraje při tom žádnou roli, zda hledaná osoba šla pěšky, jela na kole, na koni, kolečkových bruslích, nebo byla nesena jinou osobou.
- lavinové vyhledávání - vyhledávání osob pod lavinou, speciální zkouškou jsou záchranné práce ze zamrzlé vodní plochy.
- sutinové vyhledávání - pes hledá osoby zavalené pod sutinami domů, např. po zemětřeseních, v našich podmínkách po výbuchu plynu apod. Trénink probíhá v rozbořených objektech nebo na uměle vytvořených sutinových trenažérech s různými typy úkrytů. Vybavení:
 - psovod - ochranná přilba s čelovkou pro osvětlení temných prostor, rukavice, pevná obuv
 - pes - označen obojkem s rolničkou, aby psovod slyšel, kde se pohybuje, pokud na něj nevidí; pro práci v noci může být vybaven svítilnou.
- terénní vyhledávání - směřuje k hledání ztracených či schovaných osob v rozsáhlém a nepřehledném terénu. Hledané osoby nejčastěji:
 - útěk dětí z domova (špatný prospěch ve škole, neshody v rodině, strach z trestu)
 - útěk duševně nemocné osoby
 - sebevražedný úmysl
 - znemožnění samostatného návratu z důvodu náhlého zhoršení zdravotního stavu (infarkt, mrtvice, záchvat apod.), vážný úraz, vlivem nepříznivých klimatických podmínek
 - ztráta orientace v nepřehledném terénu
 - oběť násilného trestného činu

V pokročilejším stupni výcviku a v praxi je psovod vybaven přístrojem GPS (příp. i pes) a mapkou

prohledávaného prostoru. Využívají se také vysílačky. Pracuje se i s větrem. Pes může být vyslán i proti větru a podle síly větru pes navětrá osobu až na 100 metrů.

- vodní práce - vrcholnou činností je vyhledávání utonulých pod hladinou. Pes na palubě člunu dokáže identifikovat lidský pach na vodní ploše a zúží prohledávaný prostor pro práci potápěčů. Než se pes dostane k tomuto speciálnímu typu testování, musí projít několika stupni zkoušek, které ověřují jeho ochotu k práci ve vodě a spoustu dovedností.
- Cílem veškerého výcviku je připravit psa pro záchranné práce, k praktickým zásahům se však dostane jen hrstka psů.
- Je to dlouhá cesta, kdy psovod se psem musí projít spoustou zkoušek podle zkušebních řádů jednotlivých organizací či podle mezinárodního zkušebního řádu.
- Využití psa v praxi podmiňují splněné atesty MV a zařazují tento tým do IZS.
- Při všech typech výcviku je kladen velký důraz na poslušnost.
- Pro praxi je nezbytná ovladatelnost psa, přivolání a odložení na místě.

Máte k tomu nějaké dotazy?

(Prostor pro dotazy žáků)

Teď se můžeme přesunout k praxi. Ukážeme si, jak se psi učí štěkat a reagovat na osoby a potom budete mít příležitost se sami ocitnout v roli figuranta, který bude představovat ztracenou osobu.

(Žáci se přesouvají do prostoru, kde bude ukázka výcviku)

Mladý nebo začínající pes se jako první učí štěkat, a to tím způsobem, že je mu ukázán pamlssek, či nějaký předmět, o který má zájem. Někteří psi se dobře trénují na pamlsky, někteří lépe reagují na hračky. Předmět či pamlssek psovi ukážeme, ale nedáme mu ho. Schováme ho do dlaní či za záda. Pes zkouší různé způsoby, jak se k předmětu dostat a ve většině případů na předmět štěkne. V tu chvíli je hlasový projev psa psovodem pozitivně označen - je odměněn.

Pokračuje se v postupném tréninku, dokud se pes nenaučí štěkat na povel. V rámci učení lze použít tzv. klikr (malý předmět, který po zmáčknutí vydává zvuk - práce s klikrem je založena na principech operantního a klasického podmiňování. Zachytí moment a označí psovi konkrétní činnost, kterou po něm psovod vyžaduje). V momentě, kdy pes dokáže štěkat na povel - figurant s krabičkou plnou pamlsků předstoupí před psovoda se psem, který je na vodítku, a psa se pokouší rozštěkat. Ve chvíli kdy pes štěká, figurant ho slovně chválí a poté mu dá pamlsky z misky. Vzdálenost figuranta a psovoda se postupně zvětšuje, poté se schovává za roh, volí složitější úkryty. Pes by měl figuranta nalézt a bez fyzického kontaktu u něj štěkat, dokud nedorazí jeho psovod. Pes je poté slovně pochválen a je mu dána odměna, kterou má u sebe figurant. A teď si můžete trénování pejsků sami vyzkoušet. Naši psi už za sebou výcvik mají, takže je nemusíme učit štěkat, ale můžete si vyzkoušet, jaké je být v roli figuranta. Také si teď zkuste, jaké to je, když na vás pes štěká. Pro někoho to nemusí být příjemné, nebo je to pro něj jen nové. Později budete v roli ztracených osob, a pes, když vás najde, bude hlasitě štěkat blízko vás. Tak tady si můžete zažít, že se není čeho bát a že vás pes jen označuje, ale neútočí na vás. Když budete psa jako figuranti odměňovat, dávejte jim pamlsky z krabičky.

(Lektoři vedou ukázkou výcviku štěkání a žáci si zkoušejí být v pozici figuranta)

Vyzkoušeli jste si tu jednodušší verzi výcviku záchranářských psů a teď nás čeká ukázka v prostoru. Máte příležitost být v roli figurantů ztracených osob jako při profesionálním tréninku. Bude to probíhat tak, že se vždy tři z vás půjdou s mým kolegou schovat. Ten vás ukryje, zakryje vás celtou, aby to pejsci neměli jednoduché, a dostanete krabičku s pamlsky. Pamlsky psovi dáte až ve chvíli, kdy za

ním přijde jeho psovod. To znamená, že psa necháte štěkat a nijak na něj nereagujete, dokud u něj nebude stát jeho psovod. Pak otevřete krabičku s pamlsky a budete psa i slovně hodně chválit. Já s vámi zůstanu na galerii a shora budeme sledovat práci psa a já ji budu komentovat. Budu vám vysvětlovat, co pes dělá a jak pracuje. Až pes najde všechny tři osoby, můžete se vystřídat. Vyměníme psy, aby si odpočinuli, a další tři z vás se půjdou schovat. Máte někdo nějaké otázky?

(Žáci se postupně střídají v roli figurantů. Lektori komentují aktuální děj a odpovídají žákům na všechny dotazy)

Uzavření

(Po vystřídání obou skupin žáků na canisterapii a záchranářině se žáci, externí lektori a realizátoři setkávají v sále)

Prosíme vás, abyste si sedli do kruhu. Máte k našim lektorům ještě nějaké otázky? Nebo něco co byste jim chtěli sdělit?

(Prostor pro žáky)

Společně si teď nasdílíme, jak jste si aktivity ve psí společnosti prožili. Mám pro vás několik otázek, a jako první bych se chtěla zeptat, jaký byl váš nejsilnější zážitek? Co pro tebe byla největší výzva? Zažil jsi nějaký aha moment? Co nového ses naučil a dozvěděl? Co si odnášíš?

(Žáci sdílejí své prožitky)

Děkuji za sdílení. Teď je čas se s lektory a jejich psy rozloučit.

Pomůcky a materiál

Položka	Počet	Popis
Deky	15	Deky na příjemnější ležení na podlaze pro praktickou část canisterapie, na přikrytí

Další materiál který je potřeba zajistit - po domluvě s konkrétními externími lektory.

Obsahové přílohy

Aktivita nemá obsahové přílohy.

From:

<https://www.mscb.cz/> - MSCB

Permanent link:

<https://www.mscb.cz/skolam/zvira/aktivita/10/2>

Last update: 2020/11/27 10:11

